

FAARAON VISIIRI

PYRAMIDIKULTIN AIKAKAUSI

ARIEL C. BROZ

Ariel C. Broz

Faaraon visiiri

Pyramidikultin aikakausi

©2025 Ariel C. Broz

Teosta saa vapaasti lainata, sillä sana ei tunne omistajaa

Kustantaja: BoD • Books on Demand, Mannerheimintie 12B, 00100 Helsinki,
bod@bod.fi

Kirjapaino: Libri Plureos GmbH, Friedensallee 273, 22763 Hampuri, Saksa

Kannen kuva: Gemini. Teksti kokonaisuudessaan ihmisen tuottama ja ideoima.

ISBN: 978-952-80-9762-4

Nykyajan kyynelille

uolloin Kahden-maan kamaralla järjestettiin vielä uuden kaavan mukaisia vihkimyksiä muinaisiin *Mysteereihin*, mutta tavallisella aistimistavalla maailmaa hahmottava ka-sieluni majaili vielä suljetussa khat-ruumiissani, joka oli vasta maailmantapahtumien ohjaamalla salaisella matkallaan kohti kaikkeuden avartumisen korkeampaa tiedostamisen tapaa. Se kuitenkin kaipasi kaihoisan puolitetietoisesti sitä pysyvän *Duatin* yhteyden löytämistä, jota maan ihmiset ovat tietämättään kaikkina aikoina maailman tilapäisistä houkutuksista etsineet.

Faarao Khufu oli elämäntaipaleeni ensimmäinen hallitsija. Hänen mahtavan valtansa aika oli kokonaisuudessaan *Maatin* kyllästämä, eikä kansalta puuttunut elämisen edellytyksiä vaan varastot olivat täynnä ja valtakunta kukoisti, mahdollistaen niiden ennennäkemättömien hankkeiden toteutumisen, joita olin koko nuoren ikäni ajan aitiopaikalta seurannut.

Kotitaloni sijaitsi valtakunnan pääkaupunki Memfoksen luoteispuolella, pyramidinrakentajien kaupungissa ja sen ruuhkaisilta kaduilta korkeammille tähtystyspaikoille noustessa avautui suora ja esteetön näkymä paitsi ikuiselle Niilille, myös Khufun laajalle pyramidityömaalle. Sen keskiössä kohosi vähitellen Horuksen arvolle sopivaan mittakaavaan suunniteltu rakennus, jonka todellisesta tarkoituksesta kiersi kansan suussa monenlaisia huhuja. Lujasta ruskeasta kalkkikivestä muotoaan hakeva jumalten vuori oli faarao Khufun *Ikhet Mer*, jonka perimmäiset arvoitukset olivat tavallisilta ihmisiltä suljetut ja olin kuullut kerrottavan, ettei niitä saattanut edes ymmärtää ilman pappien salaisia ja pitkäaikaisesti harjoitettuja kykyjä. Pyramidin maagisiin suhteisiin oli piilotettu korkeampien Duatin maailmojen pyhää geometriaa ja se tulisi ylittämään suunnattomalla koollaan niin Zoserin, kuin Sneferun-

kin valtaiset hankkeet, jotka jo nekin todistivat Memfoksen ulkopuolisella savannilla maanpäällisten jumalhallitsijoiden ylimaallista kyvykkyyttä: Edesmenneen Sneferun ikuisuutta varten tehdyt pyramidit kohosivat Gebin maasta Nunin taivasta tavoitellen, valkokylkinä kuin Imentetin valot ja korkeina kuin Nutin kaiken ylle kaartuva keho. Kansa toivoi sydämessään uudelle faarao Khufulle pitkää ikää, sillä sen pitkä muisti oli nähnyt liian monen pyramidin jääneen kesken, hallitsijan kuollessa jumalten tutkimattomasta tahdosta liian aikaisin.

Khufun pyramidi kuitenkin edistyi. Sen leveisiin kerroksiin syntyi vähitellen lisää korkeutta, kun hyvin organisoitu järjestelmä tuotti laivalasteittain lujaa kalkkikiveä siihen syvään vesikaivantojen verkostoon, joka kiersi puolivalmiin pyramidin pitkien sivustojen ympärillä. Miesvoiman säätämä vastapainoratas kierrätti niilipuoleiset alukset ylätasangon kanavajärjestelmään ja pyramidin edustalle kaivetut lahdemat olivat jatkuvasti täynnä laivoja, jotka odottivat vuoroaan päästäkseen purkamaan lastinsa Khufun pyramidin eduskentän lukemattomiin venevalkamoihin.

Isäni oli pohjoisten kivennostolaitteiden esimies. Hänen vastuullaan oli saattaa ylärintaan katkeamattomana virtana saapuvat kivikuutiot yhä korkeammalle kohoavan pyramidin laelle ja huolehtia alaistensa hyvinvoinnista sekä turvallisuudesta. Hänen ainainen hyväntuulisuutensa ja koskaan loppumaton energiansa olivat myös ylimmän työnjohdon mieleen ja olin nähnyt hänen keskustelevan jopa itsensä faaraon kanssa.

Kahden-maan kansa oli vastapainon käytön mestari. Se tiesi, että suurta massaa oli kaikkein helpoin liikuttaa toisella, yhtä suurella massalla, jolloin varsinaista voimaa tarvittiin vain hyvin vähän. Köydenpunojien lujat köydet kulkivat kohoavan pyramidin yli toisen puolen vastapainokelkkaan, jonka peruspainoa lisättiin tai vähennettiin tarpeen mukaan kyydissä kulkevaa miesmäärää vähentämällä tai lisäämällä ja kaksi lähettipoikaa juoksi tiimien välillä, kun kommunikaatioon tarvetta ilmeni. Kivikelkat kulkivat pyramidin molemmin puolin telineissä, jotka liukuivat vaivattomasti öljyssä paistettujen seetripuutukkien liukkaalla pinnalla. Joka kerrokselle oli omat köytensä ja vanhoja käytettiin tarkastuksen jälkeen yhä uudelleen, niiden taitavasti punottua pituutta vähitellen lisäämällä. Kun pohjoisen puolen kivikelkka oli nostettu ylös, eteläisen puolen alas laskeutunut miesmassatiimi nousi pinta-kivetyn pyramidin sivulle rakennettuja tilapäisiä portaita pitkin uudelleen py-

ramidin laelle ja laski omalla vuorollaan nostokelkan takaisin ala-asentoon. Isäni keskeisin tehtävä olikin miesmassatiimien liikuttelu, sekä painon arviointi. Lukuisten muiden ammattimiesten seassa liikkuvia massaryhmiä oli monenlaisia ja kokoisia ja ylijäävät jakomiehet sijoitettiin aina uusien käyttömiesten pitkiin jonoihin, jotka kiemurtelivat pyramidin leveillä sivustoilla kuin Khufun käärmeet. Tilannetta ei suinkaan helpottanut se että alkuajan leveän työmaan vaiheessa nostokelkkoja oli useampia ja kaikenlaisia muitakin ryhmiä tuli ja meni jatkuvasti kaikkiin mahdollisiin suuntiin. Kivennostossa käytettiin kuitenkin myös salaisempia keinoja – jotka eivät avautuneet lainkaan pelkästään aistirajoitteisessa maailmassa operoivalle – mutta niistä sain juuritason tiedon vasta kun minut vihittiin Maatin papiksi.

Joskus aamun kuulaassa ilmassa kuulin itse Faarao Khufun kantavan äänen, hänen pitäessään aamupuhetta työmaan väelle. Näin hänen kultaiseen seremoniapukuun pukeutuneen hahmonsa pyramidin laella ja kuulin tuhanista suista kantautuvan riemuhuudon, joka toisti kuorossa faaraon kunnia-kasta Horus-nimeä. Se valtaisa motivaatio joka syntyi itse jumalallisen faaraon rakennushankkeeseen osallistumisesta oli käsin kosketeltavaa ja isäni oli usein painottanut kuinka suuri kunnia oli antaa panoksensa tähän jumalten luomaan suunnitelmaan, jollaista ei oltu toteutettu sitten muinaisten kulttuurien aikojen, niiden, jotka kukoistivat ennen Suuren-Akhetin tulvaa. Motivaatio vieläpä lisääntyi sitä suuremmaksi mitä ylemmäksi laki nousi, sillä Horuksen-horisontti erottui yhä korkeammalta ja pyramidin ylhäisessä näköpiirissä kyhöttävä suuri Memfiskin näytti yhä etäisemmältä ja tasaisen laakealta, aivan kuin sen keskustassa kohoava mahtava Pthahin temppelikin olisi ollut vain pieni kohouma lähes tasaiseksi muuttuneen vihreän savannin povella. Nämä miehet olivat mukana sellaisessa hankkeessa, jota ei kenties enää koskaan tultais käynnistämään. He saattaisivat sen kyllä loppuun, sillä pyramidin yläosan pinta-alan pienentyessä rakentaminen edistyi yhä nopeammin ja faaraon ehtymättömistä aitoista kannettiin heidän keskipäivän ruokapöytänsä yhä ravitsevampia ruokia, jotka yhdessä pappien magian kanssa muovasivat heidän työn sitkistämistä kehoistaan väsymättömiä jumalten työkaluja. Juuri he loivat maan päälle sitä *Maatin* * *harmoniaa*, jota faarao Khufu hankkeellaan maan piirin liepeille veti.

*Huom. Kirjan lopussa on henkilö- ja termiluettelo.

Äitini synnyttämistuskan yönä isäni oli nähnyt unen, jossa jumalten teiden vartija Anubis oli kehoittanut häntä antamaan tulevalle lapselleen nimeksi Kairsu. Se tarkoitti kahteen suuntaan kurkottavaa siltojen rakentajaa ja jumalten läsnäolon tarjoajaa. Syntymäni hetki ajoittui päivään jolloin Sothis tuikki aamutaivaalla Niilin tulvan alkamisen merkkinä ja ne jotka tunsivat tähtivalojen ilmoitusten syvyysuunnan, sanoivat sen olevan hyvä jumalten hetki maailmaan syntymisen ajankohdaksi.

Minulta odotettiin paljon, mutta itse en halunnut mitään. Outo elämän pintahälystä kiinnostumattomuus vaivasi mieltäni koko lapsuuteni ajan ja tunsin olevani kaikkien muiden alapuolella. En ymmärtänyt minua tylyn muurin kaltaisesti ympäröivien ihmisten tapaa lisätä kunniaansa keinotekoisilla tavoilla, enkä halunnut pitää puoliani sanallisen tason väittelyissä. Annoin usein toverini Khuwyn voittoa senet-laudalla käydyn kamppailun, enkä pahastunut lihaven Wiwin tönimistä, vaan jotenkin aina ymmärsin häntä.

Kun lähestyin kymmenen aurinkovuoden ikää, isäni Merer kertoi ottavansa minut kauden vaihtuessa mukaansa faaraon työmaalle. Tuona aamuauringon ensisäteen horisontista välähtämisen hetkenä, kun ikäni kiersi tarkalleen kymmenen vuodenkierron kohdalle, huolestunut äitini Rehema laski minut mielessään Bes-jumalan kämmenelle, eikä hän enää suoranaisesti ilmaissut sydämensä pelkoa poikansa vaarallisesta tavasta astua miesten maailmaan.

Näin kuitenkin hänen salaisen huolensa. Se oli laadultaan jatkuvasti kasvavan pelon nostattamaa surua, joka hiljalleen jäyti hänen sydäntään ja sai näkemään uhkia sielläkin missä niitä ei ollut. Istuin hänen syliinsä ja katsoin rauhoittavasti kahta syvään ruskeaa, huolten uuvuttamaa silmää, jotka eivät yrittäneet hymyillä. Kiedoin käteni äidin laihojen hartioiden ympärille ja painoin pääni hänen rinnalleen. Kun asetti korvansa oikeaan kohtaan, sydän sykki vahvasti pamppaillen ja sen isku tuntui laihan kehon läpi korvaa heilauttavana kosketuksena. Äitini silitteli muutoin kaljun pääni sivulle laikuksi jätettyä lapsenpalmikkaa, kiinnitti sen paremmin keskeltä vihreäksi syöpyneellä kuparineulalla ja huokaisi tuskin havaittavasti.

En olisi halunnut jättää äitiä sillä jokin huomaamaton voima sitoi minut hänen lähelleen. Olin kuitenkin kuullut isäni pistävät sanat öisen riitelyn yhteydessä, kun heidän äänensä olivat kuuluneet puutarhan lammikkopenkiltä

saakka:

- Sinun vaikutuksesi ei ole pojalle hyväksi. Kairsun on astuttava eteenpäin.

Aamulla isäni kertoi järjestäneensä minut juoksijan oppipojaksi, joka olisi vastuullinen työ, sillä tiimien välillä kulkeva lähetti oli paljon vartija jonka sanoihin täytyi voida luottaa. Viestinviejä oli Thot jumalan alaisuuteen kuuluva ammattikunta ja usein lapsena lähettinä toimineet saivat myöhemmin luvan kirjurin ammatin harjoittamiseen. Osasin jo monia kirjoitusmerkkejä ja olin harjoitellut niiden piirtämistä Niilin märkään rantahiekkaan, joskus ostrakoneillekin.

Odotin malttamattomana ja ristiriitaisin tuntein tulevan tehtäväni alkamista. Vaistosin jonkin olevan peruuttamattomasti muuttumassa ja toisaalta olisin halunnut jäädä rauhaisan kotini suojaan, joka varjeli maailman arvaamattoman vaikutuksen vääristymismahdollisista reiteistä. Jokin epämyönteinen kuitenkin lähestyi vääjäämättä ja näin monena yönä unta jättiläisestä, joka kurkisteli sisään talomme ikkuna-aukoista. Kun uskalsin katsoa olion pelottavaa hahmoa lähemmin, näin kuinka se muuttui valtavaksi puuksi jonka oksistossa oli lukuisia haaroja ja sen toinen puoli oli musta ja toinen valkea, kuin auringossa hehkuva Turan kiillotettu kalkkikivi.

Kun sadonkorjuukausi viimein lähestyi ja vihreän Osiriksen mustamutainen tulva oli paljastanut lopullisen kullankeltaisen lahjansa Kahden-maan kansalle, faaraon pyramidityömaalle tarvittiin uusia työntekijöitä. Suuri osa talonpojista lähti keräämään viljaa faaraon silloihin uusilla palkaksi jaetuilla kuparisirpeillä, jotka olivat nyt syrjäyttämässä vanhan piikivisirpin. Kun he ilmestyivät valtakunnan ehdottomasta keskuksesta vanhaan pysähdysten tilassa uinuvaan kotikyläänsä, työvelvoiteen ohittaneet iäkkäät isät katsoivat kummeksuen poikiensa uusia työkaluja joita faaraon jumalallinen edistys takoi yllättävän nopealla tahdilla. Siihen oli vain pakko sopeutua, sillä jumalat tiesivät paremmin mikä ihmisille hyväksi oli.

- Nehehin sykli on siirtynyt oikean taivaanhetken merkkiin ja huomenna on ensimmäinen päiväsi faaraon palveluksessa, sanoi huoneeseeni koputtamatta ilmaantunut isäni, minua lempeästi katsoen. - Se sana joka toiselle puolelle viedään, pitää säilyttää kirkkaana ja vääristymättömänä sydämen muistissa, eikä matkalla saa harhautua katselemaan sitä moninaista elämää, joka pyramidia aina ympäröi. Keskity vain siihen mitä itse olet tekemässä,

äläkä anna muiden viedä huomiotasi mukanaan.

- Kyllä isä, vastasin, sillä isälle piti vastata niin.

Istuimme ruokapöytään johon oli katettu juhlavasti hanhea ja pitkään haudutettua spelttiä, sekä faaraon varastoista palkaksi saatuja sipuleita ja äidin leipomia hunajakakkuja. Tunnelma oli sekä hauraan surumielinen, että odottava. Kadulta kuului huomiokynnykseni ylittävää pulinaa kun jokin joukkio kulki puisen kotiovenme takaa, mutta en mennyt katsomaan.

- Varaudu siihen, että tähänastinen elämäsi muuttuu, sanoi äiti. - Sinun on nyt otettava askel eteenpäin, isojen miesten maailmaan. Ja muista aina olla varovainen!

- Olen kyllä, sanoin ja tunsin jonkinlaista helpotusta. Minulla oli nyt äidin lupa.

3

Vaikka olin koko ikäni katsellut kohti taivaan sineä kurkottavaa pyramidia ja tarkkaillut sen muurilla rajattua ympäristöäkin, en ollut silti mitenkään voinut kuvitella sisäalueen valtavaa laajuutta ja väkimäärän paljoutta. Pyramidinrakentajien kaupunki sijaitsi kahdentuhannen askeleen päässä Ikhet Merin keskuksesta ja vääristävä suhdevirhe oli hiipinyt havaintoani hämäämään. Kun astuin ensimmäistä kertaa alueen paksun rajamuurin sisäpuolelle, laajalakinen pyramidi näytti paljon suuremmalta, kaikki matkat tuntuivat paljon pidemmiltä, eikä paikoin tungokseksi puuroutuvassa ihmismereissä päässyt välillä edes etenemään kuin vain pienin askelin. Tunsin itseni ylimääräiseksi tungettelijaksi joka oli vain muiden tiellä. Aivan kaikki muut tuntuivat tietävän mitä olivat tekemässä ja väistelin parhaani mukaan kohteliaasti kaikista suunnista eteeni puskevaa ihmismerta, mutta samalla kun annoin joillekin tilaa, astuin toisten eteen.

- Väistä poika, sanoi kiukkuiselta vaikuttava sitkeälihaksinen mies, jonka selässä oli suuri taakankantoteline.

- Sinä siellä, kulje tuohon suuntaan, viittilöi alueen ylle kohoavan puumaston korissa seisova järjestäjä, ja osoitti määrätietaoisella kädellään aurin-gonnousun puolta, jonka liplattavaa hehkua aamutuulen herättämä Niili vahvisti.

Katselin hieman sivummalla useiden punontaratojen kimpussa ahertavia

köydentekijöitä, joiden kolmeen osaan jaettuun, pyörítettävään ja keskiakseloituun kehään työnnettiin yhä uusia pellavankuitunippuja, kunnes viimeinen yhdistelmätuotos, lähes miehen ranteen paksuinen köysi oli valmis. Valmiit köysiniput oli kasattu tantereelle korkeiksi keoiksi, joista huokui kummallinen imelä ja pölyinen löyhkä. Aina välillä kolmen miehen ryhmä kävi hakemassa taitavasti kiepille solmitun köysinipun ja heitti sen kuorma-aasinsa selkään, jonka lukitut polvet tärähtivät monisuyisen ja tiiviin kuitupunoksen painosta.

Monenkirjavien aasien loppumattomat jonot toivat paikalle kaikenlaista materiaalia. Ruokahuolto tarvitsi joka päivä runsaasti täydennystä toimiakseen kunnolla. Aasitalleista kohosi vahva lammahaju ja sitä ajettiin suurin määrin sivummalle kuivumaan ja taas takaisin, sillä keittiötulet tarvitsivat jatkuvasti poltettavaa materiaalia ja suuret kuumina huokuvat kivipadat hauduttivat heti aamun tunteista saakka lihaksia ravitsevaa spelttiä, vihannespuuroa, sekä kuninkaallisesta karjasta leikattuja lihoja.

Tarpeettomia kivisirpaleita rahdattiin aasien koreissa sivummalle suuriin kasoihin ja välillä uupuneita eläimiä kuljetettiin lepovuoroihin keskipäivän Ra'n tuliselta hehkulta suojaavien katosten alle, sillä Maatin laki vaati ettei ketään saa rasittaa ylenmääräisellä työllä ja että työeläimen ravinnon saannista on huolehdittava ennen oman vatsansa täyttämistä.

Seppiä pajoista kuului taukoamaton kalke kun kiven voiman tylsistyttämiä työkaluja teroitettiin yhä uudelleen, aina niin kauan kunnes taltan varsi oli muuttunut niin lyhyeksi ettei sillä voinut enää työskennellä.

- Ei tämä minun nyrkkiini enää mahdu, valitteli suurikätinen kivenhakkaaja seppiä keulamiehelle ja esitteli vertavuotavaa haavaa peukalonsa juuressa.

- Ota tuosta uusi, sanoi mies ja nosti vesisammusta tuliterän, vielä kertaakaan käyttämättömän työkalun, jonka kauniin ruskea väri oli kärkeään sinertynyt.

Yhteismitallisiin venevalkamoihin tuetuista kuljetusaluksista raahattiin hiekkapetiä pitkin kiviä pyramidin juurelle, jolla oli sikin sokin jo ennestään lukuisia muotoon hakattuja kivikuutioita. Nahkaiseen esiliinaan puettut kivi-työmiehet kiersivät niitä tarkastamassa ja viimeistelemässä, ja aina kun kääntöapua tarvittiin, he huusivat kovalla äänellä:

- Kääntäjät tänne, jääden seisomaan käsi pystyssä kivensä viereen.

Kääntäjäryhmä saapui pian paikalle puisine kankineen sekä kiiloineen ja tottumuksen aikaansaamalla rutiinilla he käänsivät kivenveistäjän osoittaman kiven nopeasti haluttuun asentoon. Kun lohkarie oli vielä viimeisen kerran mitattu ja tarkastettu, sen päälle asetettiin kaksi nyrkin kokoista pikkukiveä osoitukseksi siitä, että se oli valmis tasapainohissiin nostettavaksi.

- Turasta saapuvia kiviä ei juuri tarvitse työstää, sanoi paksuhartiainen kiviseppien kuninkaallinen esimies häntä seuraavalle kirjurille. - Ne ovat jo valmiiksi niin hyviä.

Kirjuri, jonka kädessä oli piirtotaulu ja ruokokynä, laskeutui alas tiivistyneelle tantereelle ja merkitsi toista polveaan vasten kauniilla kirjoitusmerkeillä jotakin ylös.

Saapuvien veneiden liepeillä hääräsi Maatin pappeja, jotka kävivät sauvoillaan kopauttamassa kaikkia kiviä ennen kuin ne vedettiin hirsiharukan varaan kiilautuvista veneistä ulos. Matalan, mutta vakaan ja leveän aluksen keulan puolelle oli asetettu laskettava parras, niin että tarkasti suunnitellun veneen keula ja valkaman kärki muodostivat lähes saumattoman ja pykälättömän kokonaisuuden, kun keulan kivimassa painoi sitä haarukan yläpintaa vasten.

- Ei sitä, huusi kiukusta punehtunut veneenomitaja vetomiehille. Venehän kaatuu. Ettekö te osaa työtänne? Reunoilta apinat, reunoilta!

Vetomiehiä kutsuttiin faaraan apinoiksi, mutta he eivät erityisemmin pitäneet nimestään ja uhkaavaa tilannetta selvittelemään tarvittiin rauhoittavia vartijoita, jotka ilmestyivät jostakin nopeasti paikalle.

- Mistä näitä paremmin tietäviä virtahevonkulleja sikiää, kuulin kivenveistäjän valittelevan paikalle saapuneelle työnjohtajalleen, joka mulkoili vihaisesti punakan venemiehen suuntaan. Synkkäenergiainen laivuri näytti nyt yllyttävän tyytyväiseltä saatuaan päivittäisen pätemisen huomionsa ja siirrettyään kertyneen vihansa kuorman muille. Arvelin miehen vääntäneen todellisuutta saadakseen oikeassaolontarpeelleen tyydytystä, mutta käänsin katseeni nopeasti pois kun hän havaitsi huomaamatta syventyneen tuijotukseni.

Valtavan suurikokoinen ylivalvoja ja pääarkkitehti Hemienue, jonka käsissä kaikki lopulliset langat olivat, tarkkaili työn edistymistä omalta laajalta baldakiinilla suojatulta korokkeeltaan ja hänen puheillaan kävi ahkerasti kaikenlaisten ryhmien johtajia, jotka tulivat auringon kierron mukaisesti sisään idän puoleiselta sivulta ja poistuivat lännen portaita myöten alas, kiirehtiäk-

seen jälleen eteenpäin viemään uutta sanaansa miehilleen. Katsoin korotetun pöytänsä takana suojakatoksen alla istuvaa leveäkasvoista Hemienua, jonka kunnianimi oli Kaikkien-kuninkaallisten-rakennustöiden-johtaja. Jos-takin syystä hän tunsii tuijotukseni ja etsiytti hitaan arvovaltaisesti voimakkaan katseensa väkijoukossa seisovaan pojanolemukseeni. Hemienu hymyili roh-kaisevasti. Kumarsin vaistomaisesti.

Tasangon puoleisella sivulla oli oma järjestelmänsä. Tänne pyramidin län-sipuolelle saapui lähistön louhoksilta moninainen kanavaverkosto ja suuren vedensiirtäjäosaston tarkasti säätelemää vedenpintaa pitkin vedettiin parhail-laan lukemattomia vetoproomuja joilla oli kyydissään kivilasti. Kaikki näytti aluksi kaoottiselta, mutta ymmärsin pian osan kanavista johtavan pois-päin, osan tuodessa tavaraa sisään pyramidin juurelle. Miehet taivalsivat vetoköy-det olallaan kanavien molempia sivuja ja vetivät kiviproomuja kevyesti liuku-vaa vedenpintaa pitkin, jota kapea veneenkärki halkaisi kuin juuri teroitettu kupariveitsi viikunan kylkeä. Aluksessaan istuva peränpitäjä ohjasi proomua pysymään kanavan keskellä ja huusi aina välillä vetomiehilleen, mikäli veto yltyi jommallakummalla puolella liian kovaksi eikä peräsimen ohjattavuus riittänyt:

- Vasen hellittää, hän huusi rauhallisesti, eikä näyttänyt olevan lainkaan huolissaan vaikka hänen edessään ja takanaan kulki lukuisten samanlaisten vetoyksiköiden pitkät jonot ja rantakosketus olisi aikaansaanut myös muiden työhön viivettä. Ylvään ryhdikkäänä ja rentona veneessään istuva perämies hallitsi tilannettaan suvereenisti ja suurella hyvin harjoitetulla taidolla.

Kun matalareunainen kiviproomu saavutti lopulta ruuhkaisen lastaussata-man päätepisteen, jossa parveili monenlaisia järjestäjiä ja risteysohjaajia, se vedettiin lopulta samalla tavalla haarukkaa vasten kuin niilipuoleisellakin graniittikivien pitkänmatkan kuljetuspuolella ja samat miehet, vahvistettuina lihaksikkailta satamajärjestäjien joukoilla, vetivät kivet aluskelkkoineen suo-raan suurille liukupinnoille ja öljyssä paistetuille seetripuuradoille, josta ne liu’utettiin valtaviiin väli-varastoihin ennen ylös nostamista. Kaikille tuntui ole-van kunnia-asia, että ylös nostettava tavara ei ehtyisi koskaan, vaan että varas-tot pysyisivät täysinä ja että kiviä riittäisi jatkuvaan katkeamattomaan hissinos-toon.

Katsoin ylös taivaan sinessä ja jumalten katolla työskentelevien asennus-miesten suuntaan. Joka nurkalla näytti ahertavan oma tiiminsä, jotka asensi-

vat kiviä vaaterimiesten tarkasti pingottamien lankojen alapinnan tasoon. Peruukki- tai nemespäisiä työnjohtajia ja arkkitehtejä näytti varsinkin siellä parveilevan erityisen paljon ja saatoin jollakin kummallisella tavalla aistia kireän tunnelman heidän ja hissimiesten yläryhmien välillä.

Yhtäkkiä isäni seiso i edessäni. Hänellä tuntui olevan kiire: Ympärillä parveileva työmiesten ryhmä halusi selvästi jotakin mahdollisimman nopeasti. Hän kumartui kuitenkin rauhallisesti puoleeni ja sanoi:

- Oletko eksynyt?

Huomasin sittenkin olleeni paikan ja ihmisvilinän hänomentämässä tilassa, enkä ollut tullut enää ajatelleeksi sitä mitä olin tulossa tekemään. Isäni katsoi minua tutkivilla silmillään jotka puntaroivat olinko sittenkään vielä kypsä isojen miesten maailmaan, mutta hän ei ollut vihainen. Isä ei koskaan ollut vihainen.

- Näetkö tuon kohdan missä kivikelkka juuri nousee ylöspäin.

- Näen.

- Mene sinne ja sano tuolle isolle pojalle että olet Kairsu. Tulen pian perässä.

Isäni kadottua ihmisvilinään pohdin hetken oliko mitään juuri hetki sitten tapahtunutkaan. Kaikki tuntui taas jatkuvan samanlaisena, ja hetken vallinnut tuttuus oli poissa. Hengitin syvään ja aloin lähestyä poikaa varovasti. Aikaa oli vielä ja saatoin venyttää sitä. Päätin kiertää hieman kauempaa, ettei hän näkisi minua heti ja lähestyin siksi lopulta varmuuden vuoksi suoraan selustan puolelta. Välillä virtaus uhkasi kuljettaa minua pois reitiltäni mutta puikkelehdin ihmismereen jalkojen väleistä takaisin suuntaani ja ymmärsin, miten vääjäämättömän kohtaamisen hetki lähestyi. Poika katsoi ylös pyramidin sivua, tummatukkainen pää taakse taivutettuna. Seisoin hetken hänen takanaan, tungokselta suojassa ja muistelin mitä isä oli aamulla kehoittanut sanomaan. Jossakin mieleni puolitiotoisessa sopukassa ymmärsin isäni halunneen itsenäistää kasvatettavaa poikaansa, koska ei ollut kädestä pitäen tahtunut minua isojen miesten työmaalle. Käsitin myös - vaikken tuolloin vielä sanallistavan täsmällisesti - että elämä muodostui *vaiheista*, joiden siirtymähetkiä on kuitenkin nykyhetkissä peräkkäisyyden virrassa vaikea havaita. Juuri tällä nimenomaisella ajanhetkellä jokin olisi peruuttamattomasti muuttuva. Siksi olin viivähtänyt eräänlaisessa tajunnallisessa odotustilassa.

Sadankuudenkymmenen miehen tiimin juoksuvälittäjä Neferhotep näytti

minun pienen kokoni ja ikäni näkökulmasta jo aikuiselta mieheltä, vaikka myöhemmin ymmärsinkin hänen olleen vasta viidentoista aurinkovuoden ikäinen.

- Kun viestikäsky tulee, sinun on lähdettävä heti, Neferhotep sanoi minulle ensi töikseen. - Jos viet puutteellista tietoa toiselle puolelle, vanha vastapainopuolen Khetsy läimäyttää mielellään poskeasi, tai kenties pieksee sinut sillä solmupäisellä köydenpätkällä, joka hänen hikisestä lannevaatteestaan aina roikkuu.

En osannut sanoa Neferhotepin huomautukseen mitään ja arvelin hänen kenties pitävän minua vähä-älyisenä, hitaana, tai outona. Huomioni suunnan varasti kuitenkin pohdinta siitä, miksi maailmassa oli niin vähän ymmärtämystä ja armahtavaisuutta ja miksi joillakin oli tapana aina ensi töikseen tarttua väkivallan ja sanallisen solvaamisen huonoon keinoon. Itku pyrki kurkustani maailman vapauteen ja leukani väpätti hetken hallitsemattomasti, mutta nielaisin tunteen takaisin. Paineistettu kaulani tuntui aiheuttavan päähäni jomottavia vihleitä. Osaisinko olla muille mieliksi? Entä jos en kykenisi ja joku suuttuisi? Vedin syvään henkeä ja arvasin Neferhotepin havaitsevan hengitykseni katkovan virran.

- Hyvin se menee. Minä suojelen sinua, hän sanoi ja kosketti laihaa hartiaani joka myötäili kumaraa asentoani.

4

Totuin vähitellen ympäristön moninaisiin haasteisiin ja uuteen työhöni. Kestävyyteni kasvoi. Jaksoin pian juosta laajan pyramidipohjan ympäri yhtämittaisesti ilman lepotaukoja, useita kertoja päivässä. Toisinaan nousin pitkiä portaikkoja myöten myös pyramidin alati kapenevalle laelle ja vaikka reisiäni poltteli, saatoin ihailla savannille avautuvaa maisemaa niin korkealta, etten olisi koskaan voinut uskoa niin kauas näkeväni. Jaoimme aina lähtövuorot Neferhotepin kanssa ja välillä sain vain lepäillä nostokelkan tuntumassa ja katsella kivien lastaamista ja pitkää liukuvaa nostoa, joka tyssäsi ongelmakohtiin vain harvoin. Kun näin kävi, liukukelkan mukana kulkevat kanki- ja raskamiehet saivat aina lopulta ongelman selvitettyä. Seuraavalla nostokerralla mukaan lähti yleensä puuseppä, kirveidensä ja höyliensä kanssa.

Toisella puolella lähetin tehtäviä hoiti yksin minua vuoden vanhempi

tyttö, *Buteamon* ja meidän kolmen samaa tärkeää työtä hoitavan välille kehittyi huomaamatta sisäpiirihengen vahvistama vankka side. Tunsin ystäväni seurassa sellaista yhteenkuuluvuutta, jonka olemassaoloa en aikaisemmin voinut edes aavistaa. Pohdin mitä äiti sanoisi, jos saisi tietää.

Buteamon oli orpo. Hän oli kotoisin Heliopoliksesta, ala- ja ylämaan varsinaisen liitoskohdan kaupungista ja tämä ikivanha Ra:n kaupunki oli vielä vanhempi kuin Memfis. Heliopolis oli ollut kansojen tulo ja menosuuntien välinen sulatusuuni jo ennen Narmerin alamaan valloitusta, jossa syntyi lopullisesti Kahden-maan-kansa jonka tuli kutsua itseään nimellä Remet-en-Kemet. Teeskentelemättömän kansan karkeaan suuhun hieno nimi ei kuitenkaan juuri sopinut ja kaikki puhuivat siksi aina Kahdesta-maasta, tai Mustamultaisesta-maasta.

Buteamonin molemmat vanhemmat olivat kuolleet Sneferun ruttoon huonon satokauden aikana jo kauan sitten ja pieni ja rohkea Buteamon oli elänyt sylilapsesta saakka temppelin suojissa, kunnes oli viimein kuunkierto sitten noussut salaa yhteyslaivaan ja purjehtinut Valkoisten-muurien-kaupunkiin, jonka Faarao Zoser oli nostanut uuteen kukoistukseen ja jonka tuntuun Khufun työmaa nyt niin paljon väkeä veti.

- Ihmisen on aina kuljettava sinne, missä eteenpäinmeno asuu, Buteamon sanoi vakuuttavasti ja ymmärsin hänen omineen puheenparren joltakin itseään vanhemmalta, sillä niin hienolta se kuulosti.

- Niin, tai ainakin sinne, mistä saa ilmaista ruokaa, sanoi Neferhotep ja hieroi tyytyväisenä laihaa vatsaansa. - Kun Khufun kivisistä ruokapadoista ammennetaan, niin kyllä siinä aina ruipelo juoksijatyttökin saa syödäkseen.

Pitkähiuksinen ja kaunis, mutta vahva ja määrätietoisuutta huokuva Buteamon loi häneen ilikurisen katseen ja tönäisi hartiallaan penkin päässä istuvaa ystäväänsä, niin että tämä oli horjahtaa maahan. Neferhotep katsoi piilotettu kunnioitus silmissään itsenäistä ja varmaa, häntä paljon nuorempaa Buteamonia, oli puhaltelevinaan ja oikoi teatraalisesti jäseniään kasvoillaan suuri virne.

- Ne Heliopoliksen naiset, hän sanoi.

Ruokapöytien rivit oli katettu valkoisesta pellavasta tehdyillä katoksilla, jotka suojasivat keskipäivän paahteelta. Pöydissä istui monenlaisia työmiehiä ja Ra'n korkeimman laen tervetulleesta lepohetkestä otettiin kaikki irti. Vilkas puheensorina täytti ilman ja kaikilla oli edessään faaraon viljapuuokulho

Faaraon Khufun pyramidi on valmisteilla. Kukaan Kahdenmaan asukas ei ole vielä koskaan nähnyt tämän mittakaavan hanketta eikä sitä suurta Maatin organisointia, jonka vain faaraon kykenee tuottamaan. On kunnia olla osallisena maanpäällisen jumalan Suurentalon rakennustyössä, joka kohoaa ikuisesti virtaavan Niilin rantamille, aivan Ptahin kaupungin tuntumaan. Pyramidin todellinen tarkoitus on kuitenkin salaisuus, joka paljastetaan vain vihityille - ja valtakunnan tarkasti valvotussa piilossa valmistellaan jotakin muutakin...

Faaraon Visiiri on pyramidien aikaan sijoittuva suuri kertomus Kairsusta, joka etenee pappien mysteeritieteen portailla suurin harppauksin. Onko järjestöön initioituilla todella hallussaan salainen tieto, joka voi muuttaa koko valtakunnan horjuvan kohtalon?